

چالش ها و راه کارهای توسعه مکانیزاسیون ایران

خلاصه سخنرانی دکتر مرتضی الماسی رئیس انجمن مهندسی
ماشینهای کشاورزی ایران و استاد دانشگاه شهید چمران اهواز در
دومین کنفرانس ملی مهندسی ماشینهای کشاورزی و مکانیزاسیون
۸ الی ۹ آبان ماه ۱۳۸۱ - کرج

مقدمه

مکانیزاسیون کشاورزی و اثر گذاری آن در فرآیند توسعه کشاورزی با بحرانها، چالش ها و بعضاً دست آوردهایی روبرو بوده است که شناخت، تحقیق و تحلیل علمی و ارائه جوابها و راه کارهای مناسب و دقیق مهندسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی موجب موفقیت در آینده خواهد بود. اکتفا و تکیه بر نتیجه گیری ها و نظریه پردازی های کلی و برنامه های مبهم و شبه علمی نمی تواند بطور مطلوب و بموقع این چالش ها و گره های کور توسعه کشاورزی مکانیزه را بر طرف نماید. آنچه به عنوان طرح روز الگو و راه کار در فرآیند توسعه و حل مشکلات مطرح می شود بایستی پاسخهای شفاف، مبتنی بر اصول علمی و حاصل اطلاعات دقیق و روشهای قابل اعتماد عملی باشد. چرا که دیگر زمان تکیه بر آزمون و خطا سپری شده است.

الف) چالشهای فرآوری توسعه مکانیزاسیون ایران

- ۱- رقابت همیشه مطرح جایگزینی نیروی انسانی و ماشین از نظر توجیه های اقتصادی و اجتماعی و بعضاً سیاسی و تشخیص و تعیین زمان و جایگاه و چگونگی اجرای این جایگزینی و حد و مرز آن
- ۲- عدم توان مالی و یا آمادگی تولید کنندگان برای سرمایه گذاری در مکانیزه کردن مزارع خود و بخصوص بهره برداران کم زمین و یا بی زمین (فقر سرمایه ، رقابتهای بازار و جذب سرمایه و ...)
- ۳- تناسب وسعت و اندازه بهره برداری ها با نوع و اندازه ماشین و عدم تناسب بین تکنولوژی و شرایط
- ۴- ضعف عدم کارایی یا گسترش نیافتگی خدمات زیربنایی و پشتیبانی ، عدم هماهنگی در اجرای قوانین - آموزش - تحقیقات ، اطلاع رسانی ، ریسک پذیری ، ...
- ۵- عدم توان بخش کشاورزی در جذب نیروی آموزش دیده و یا وجود مشکلات و عدم قانونمندی جذب نیروهای متخصص ، انگیزه و جهت دهی نیروی جوان
- ۶- استفاده بهینه نکردن از منابع طبیعی مانند آب ، خاک ، انرژی ، وجود ضایعات فراوان در مراحل مختلف تولید و دقت در مصرف مواد و نهاده ها

ب) راهکارها و استراتژیهای پیشنهادی برای توسعه مکانیزاسیون

- ۱- شناخت مقدار و کیفیت دقیق بنام اصلی تولید و چگونگی استفاده پایدار از آنها منابعی مانند نیروی انسانی - آب - خاک و امکانات و خدمات فنی و مهندسی و ساخت و صنایع در کشور
- ۲- بررسی دقیق چگونگی تاثیر گذاری عوامل اقلیمی بر توسعه مکانیزاسیون و انتخاب و بکارگیری ماشین در مناطق مختلف کشور با شرایط طبیعی متفاوت

۳- شناخت ، انتخاب و انتقال تکنولوژی های مناسب افزایش تولید محصولات استراتژیک در کشور و بررسی جنبه های مختلف مهندسی ، کاربرد و اقتصاد این تکنولوژی ها

۴- تغییر در نگرشهای برنامه ریزی برای آموزشهای علمی کاربردی تحقیقات و خدمات زیربنایی در جهت استفاده از اصول مهندسی برای افزایش محصول ، کاهش ضایعات ، گسترش بازیافت مواد و بهینه سازی مصرف مواد و نهاده ها

۵- تهیه برنامه ها و سیاستهای چگونگی ارزیابی مداوم برنامه ها و پروژه های توسعه مکانیزاسیون در مناطق مختلف کشور

۶- توجه به توان و ظرفیتهای مستعد و مثبت کشور مانند نیروی انسانی جوان ، منابع سرشار انرژی ، تنوع اقلیمی بازارهای مستعد داخلی و خارجی و بودن عزم و انگیزه ملی

ج) پیشنهادات

۱- فراهم آوردن شرایط و حل مشکلات ، افزایش توان موجود و بالقوه ، صنایع و ساخت تراکتور و ماشینهای کشاورزی در داخل ، حفظ کیفیت محصولات ، تولید با رعایت استانداردهای جهانی تا تدوین استانداردهای لازم ، گسترش و تجهیز مراکز تست و آزمون

۲- حل مشکلات و تسهیل امکان سرمایه گذاری در توسعه ، تولید و کاربرد ماشین

۳- حل مشکلات و ناهماهنگی های اجرایی در قوانین اثر گذار ، در توسعه مکانیزاسیون

۴- شفاف سازی قوانین و نحوه اجرای صادرات و واردات ماشین و تراکتور و برنامه های حمایتی و یارانه